

KELETI ÚJSÁG

Politikai napilap

Feladó szerkesztő: SZENTMIKLÓS JÓZSEF

Megjelenik minden reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egyetem-utca 3. szám
Telefonszám: 694

Közlönyeink utánnyomása tlr.

Közlönetési árak:
Ny. hónapra... 20 - koronás
Hónapra... 55 - koronás
Félévre... 100 - koronás
Évadra... 180 - koronás
Tavas szám ára 80 fillér

Ötszázmillió magyar kölcsön

Bukarest, okt. 7

A „Vilóru” jelentő Nauenből: A magyar pénzügyminiszter a „Pester Lloyd” levelezője előtt kijelentette, hogy a budapesti bankokkal befejezte a kölcsön ügyében folytatott tárgyalásokat. E meg egyezéssel az eddigi 80 milliót kívül még 420 millió korona kölcsönt vesz fel az állam 5 százalékos kamatra. A kölcsön fedezetül kincstartári jegyek szolgálnak, melyeket az Osztrák Magyar Bank bocsát ki. Ezzel az állam szükségletei egyidőre kielégítést nyernek.

Denikin Ukrajna ellen-sége

Bukarest, okt. 7

A „Chemarea” írja: Denikin Ukrajnában bevezette az orosz nyelvet államnyelv gyanánt a lapokat szigorú cenzúra alá helyezte. A helsinki urán nagy-követ a „Ny. D. gligt Alihanda” stockholmi lap levelezője előtt kijelentette, hogy Ukrajna nem talál alapot arra, hogy béketárgyalást kezdessen a szovjet-kormánnyal. Azonban Denikin is halálra ellen-sége. Ukrajna általános mozgósítást rendelt el Denikin ellen.

Összeomlás előtt az osztrák gazdasági élet

Bécs, okt. 7

A „Neue Tag” írja: Dr. Renner kancellár tegnap fogadta az osztrák nagyiparosok küldöttségét és ez alkalommal kijelentette, hogy nagyon sokan nem tudják, hogy milyen rettenetes helyzetben van Ausztria és milyen közel van gazdasági életének teljes összeomlásához. A szociálistákról és a munkástanácsokról is nyilatkozott és a többi közt ezt mondta:

— A szociálisták jelentőségét gyakran igen helytelenül ítélik meg. Adott körülmények között a szociálisták az egyetlen eszköz, amellyel megakadályozhatjuk, hogy ipari üzemeink a külföldi tőze kezére jussanak.

— Az összeomlás után új intézmények és új eszmék jöttek létre nálunk. Sok jól alkotók, de sok a tulzás is. Ezek közé tartozik a tanácsok gondolata is, amelyek a hivatásbéli és szociális különérdekeket képviselik. Nyilvánvaló, hogy ez a hatalmas mozgalom helyes gondolatból indult ki, de bajokat okoz, mert tulzásba viszik a gondolatot és azt hiszik, hogy ennek az új intézménynek teljes hatalmat lehet adni.

Bukarest, okt. 7

A „Chemarea” írja: Bécs polgármestere a községi tanács ülésén jelentést tett a város élelmi-szerellésének nehézségeiről. Az antant részéről megtett közeletésre vonatkozó összes intézkedések eredménytelenek maradtak. Az amerikaiak az Ausztria számára kért kölcsönt megtagadták.

LEFEGYVERZÉS

A francia kamara határozata — A ratifikáció nagy többsége — Bulgáriának győzele van — Svédországi társak a Balkánon — Az olaszok szerződtek a franciákkal

Kolozsvár, okt. 7

Az olasz jugoszláv ellentétek, amely annyira súlyosnak mutatkozott, nincsen még újabb eseménye. Valószínűnek látszik az olyan megoldás lehetősége, amely elsimítja a kavarodást. Szerbiának nincsen kormánya és ez a belső helyzet ad magyarázatot ahhoz, hogy a jugoszláv álláspont nem mutatkozik meg tisztán Fiume kérdésében. De Rómából világgyá bocsátottak egy jelentést, mely arról szól, hogy megkötöttek egy francia-olasz szerződést, ami bizonyára befolyásolni fogja — ha nem is katonai egyezmény, amiről szó van — a jugoszláv állásfoglalás hangját.

A békével kapcsolatos híreink a következők:

Általános lefegyverzés

Páris, okt. 7

A francia kamara egyhangulag elfogadta Lefegyverzésre és Ausztriának az antant-hatalmak pénzügyi szolidaritására vonatkozó indítványait. A szociálisták indítványára valamennyi szavazattal egy ellenpótlást fogadtak el Lefegyverzésre javaslatához, mely felhívja a kormányt, hogy a szerződésnek Washingtonban való elfogadása után gondoskodjék a népszövetség haladéktalan összehívásáról, ahol azután a francia kiküldöttek javaslatokat tegyenek az esetleges általános lefegyverzésre.

Hogy szavazta meg a francia kamara a békét

Bukarest, okt. 7

A „L'Orient” jelentő Párisból: A francia kamara csütörtökön ratifikálta a Versaillesban a szövetséges hatalmak és Németország között kötött békét.

A szószokról elhangzott erős kritikák dacára a kamara nagy többséggel, 382 szavazattal 63 ellen, válaszul a miniszterelnök által múlt csütörtökön hozzá intézett felhívásra, elfogadta a szerződést.

Az ülés elején a szószok a szavazatukat magyarázták.

Elzász képviselője, Vieillard, továbbá Manger, ki a szociálista képviselő egy csoportjának a nevében szól, kijelentették, hogy a szerződés mellett szavaznak. Maginot, a Mosne département képviselője az elpusztított vidékek egyes képviselői nevében egy deklarációt olvasott föl, amelynek értelmében megtagadják a békeszerződés ratifikálását.

Több szószok nem lévén föl-

iratkozva, Darchanel szavazás alá bocsátotta az egyetlen szakaszból álló törvényjavaslatot, mely kimondja a szerződés ratifikálását. A javaslatot megszavazták.

Azután vita nélkül 501 szavazattal egyhangulag fogadták el azt a törvényjavaslatot, mely helybenhagyja a Versaillesban 1919. jun. 28-ikán Franciaország és az Egyesült Államok, és Franciaország és Nagybritánia között létrejött és német részről jövő nem provokált támadás esetén Franciaországnak segítséget biztosító szerződéseket.

Az az élénk éljenzés, amellyel a szavazás eredményét fogadták, mutatja, hogy Franciaország megőrizte a bizalmát azokban, akik az oldala mellett álltak a háború alatt s mellette kell hogy maradjanak a békében is.

Gyász Bulgáriában

Bukarest, okt. 7

A „L'Orient” írja: Szófiában a Bulgár a elé szabott békefeltételek közötti tele első pillanatban valószínűs konstanációt keltett. A belügyminisztérium rendelkezése a kávéházakat és mulatóhelyeket már este kilenc órákor bezárták. Miniszteri proklamációt ragasztottak ki a falakra mindenfelé, melyben a lakosságot tartózkodó és méltó magatartásra szólítják föl. Egyes lapok fekete gyászkeretben jelentek meg. A sajtó méltatlankodik a békefeltételek miatt és felsorolja azokat az érveket, melyek a dicső, de különösen a csaribrodí vidékek bolgár jellege mellett szólanak.

Mindazonáltal úgy látszik, hogy a kérdésben megrémült és méltatlankodó közönség lassankint nagyobb mérsékléssel ítéli meg Bulgária számára a békeszerződés által valóban teremtett helyzetet.

A bolgárok szövetséges keresnek

Bukarest, okt. 7

A „Chemarea” jelentő Rómából: Olaszországi hírek szerint mőtő Bulgária megtagadta a békefeltételeket, a délszláv szövetséghez szeretne csatlakozni. Bulgária csatlódot az eurpai s különösen az Olaszországgal való szövetséghez fűzött reményeiben s ez okozza a hirtelen fordulatot. Beátja, hogy szövetségre lépnie természetesen leg csak Oroszországgal és Szerbiával lehetne. A bolgár szociálisták terve is ilyen törekvést sejtet.

Trácia francia megszállás alatt

Bukarest, okt. 7

A „Dacia” írja: Sz Ionikii levelezőnk értesített annakidején arról, hogy Bulgária és Törökország tit-

kos egyezséget kötöttek, hogy mindketen erőszakkal álljanak ellen Trácia görög annexiójának. A békekonferencián, úgy látszik, szükségessé vált a szövetséges katonai intézkedéseket tenni a titkos egyezséggel szemben és elrendelte, hogy egész Tráciát francia csapatok szállják meg.

Francia-olasz szerződés

Bukarest, okt. 7

A „Chemarea” jelentő Rómából: A Franciaország és Olaszország között kötendő szerződés tervezetét, melyet szept. 15 én vettek Rómában munkába, letárgyalták és alá is írták.

A két kormány elé terjesztették és a két parlament fogja ratifikálni. A szerződés tervezet 26 tétel foglalta magában s a legszelesebb mederben állapítja meg a két állam közötti viszony feltételeit.

A németek és lengyelok kicserélik foglyaikat

Bukarest, okt. 7

A „Vilóru” írja Nauenből: A német sajtó közli a német-lengyel egyezmény szövegét, mely a Lengyelországban letartóztatottak szabadonbocsátására és a bűntételek elengedésére vonatkozik. A szerződéssel kapcsolatban mindkét fél hadifoglyairól szóló jegyzékeket kölcsönösen kicserélték.

Lloyd George ujságot ír

Bukarest, okt. 7

A „L'Orient” írja: Lloyd George egy ujságot alapított, amelynek szerkesztői nem mások, mint a brit kormány tagjai. Az új lap címe: The Future.

Lloyd George ugyanis több ízben tapasztalta, hogy még a legkomolyabb lapok is csak kivörös formában közölték az ő, vagy munkatársai nyilatkozatait, minden ujság azon részleteket válogatta ki hivatalos beszédeiből, amelyeket a saját elveinek megfelelőnek tartott.

Gondolatait bőven akarja az angol nép előtt ismertetni. És meg-alapította a „The Future”-t.

A brit kormány e hivatalos lapja első számában több cikket közöl, amelyek közül egy megá-

nak, Lloyd George-ék aláírását viseli. A miniszterelnök a saját beszédét is merteti, melyt az alelnök házban mondott el.

A „The Future” megjelenését azonban Angliában, úgy látszik, meglehetősen rosszul fogadták. A lapok bosszenkednek a konkurencia miatt. Kijelentik, hogy nem szívesen, hanem tettei után kell a közvéleménynek ítélnie a kormányról. De van még egy régi „The Future” című lap is, melynek igazgatója címbitorlásért akarja Lloyd George-ot beperelni.

Fall szenátor indítványai

Bukarest, okt. 7

A „Chemarea” írja Newyorkból: Fall szenátor egész sorozat határozati javaslatot terjesztett elő, melyekben azt kéri, hogy hagyják ki az amerikaiakat a versaillesi békeszerződésben megjelölt nemzetközi bizottságokból. A Fall féle határozati javaslatokat az Egyesült Államok határmezéllapító bizottsága elvetele.

Az ottomán ébredés

Bukarest, okt. 7

A „L'Orient” írja: A „Libre Parole” megállapítja, hogy az ottomán reneszánsz Kisázsiaiban egyre jobban behatol az olasz és görög szférába és ha a konferencia nem siet az ügyet kezébe venni, az események meglepetések elé fogják állítani.

A „Libre Parole”-nak ez a híre azonban alaptalannak látszik.

Albert király Amerikában

Bukarest, okt. 7

A „Vitorul” jelenti Lyonból: Newyorkból jelenti, hogy Albert belga király és a királyné kedden odaérkeztek. A király megérkezése után az amerikai népnek üzenetet küldött, melyben örömeit nyilvánítja, hogy meglátogathatja az amerikai városokat, amelyeknek szíve ugyanúgy érzett, mint ama belga városoké, amelyek hátráltalan szívesedéseket állítottak ki.

Polgárháború Kiewben

Bukarest, okt. 7

Berlinből jelenti a „Daily News”: Azalatt, míg Denikin csapatai Kiewben volt, naponként történtek a városban olyan atrocitások, amelyek velekednek a bolsevisták legreményesebb tényeivel is.

Denikin önkéntesei dühvel vetették magukat az ukrán politikai vezetőkre, a központi tanács tagjaira. Egyékiránt mindenkit letartóztattak, kit a heitman elleni lázadásban való részvétellel gyanúsítottak.

A művelt osztályok tömegesen hagyták el Kiewet. Denikin az orosz nyelvet hozta be hivatalos nyelvnek az ukrán helyett, ami általános elégedetlenséget keltett. Az ukrán kormány az antant védelméért kéri. A londoni hivatalos távirati iroda is kijelenti, hogy nagy elleneségeskedés uralkodik az ukrán csapatok és Denikin csapatai között.

Denikin és Petliura ádáz küzdelmet folytatnak egymás ellen, amiből a bolsevikiek huznak hasznát. A vörös hadsereg így közelítette meg a várost. Ilyen körülmények között az ukrán kormány nem tehet mást, mint hogy kövesse a balti államok példáját és béketárgyalásokat kezdjen a moszkvai kormánnyal. Ez legalább ennek vetne véget, hogy Kiewet polgárháború tüze pusztítsa el.

Clerk tárgyal Budapest

**

Antant-missziók tárgyalásai a magyar kormánnyal — Magyarok sorsa Cseh-Szlovákiaiban — Diplomáciai összeköttetés Lengyelországgal

Kolozsvár, okt. 7

Clark, az angol külügyi államtitkár helyettese, ki Bukarestben jó néhány nappal töltött a béketárgyalás főtanácsának megbízásából, visszautaztában — amint már jelentettük — Budapestre megegyeztetve újat. Vasárnap még a magyar fővárosban tartózkodott és fontos tárgyalásokat folytatott úgy a magyar kormánnyal, mint a különböző antant-missziókkal Hoover amerikai delegátus, közelemezési díktátornak is van egy kirendeltége Budapestre és a magyar gazdasági élet fellendítésének tervein dolgozik. Magyarországi békekéjének előkészítését jelentik ezek a diplomáciai tárgyalások, melyekről az alábbi híreink számolnak be:

Clerk és Buttler Budapest

Budapest, okt. 7

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Péntek délután óta olyan tárgyalások folytak Budapestre, amelyek az ország ellátása és gazdasági jövője szempontjából kétségen kívül igen nagy jelentőségűek. Sir George Clerk, a versaillesi legfőbb tanácsa külön megbízottja, délután öt órára megérkezett és az angol ketoni misszióknak a kirendeltetésében lévő helyiségben, Friedrich István miniszterelnök előzetes értekezési ügyében Buttler kelet-európai értekezési megbízottal tárgyalta, majd Gordon tábornok jelenlétében hosszabb,

egy és fél óráig tartó megbeszélést folytatott Clerk angol külügyi államtitkár helyettesével,

aki mint a versaillesi legfelsőbb tanács egyenes megbízottja és küldöttje járt Bukarestben és most visszatérésében néhány napot Budapestre tölt el.

Az angolokkal megkezdett tárgyalások szombat délelőtt folytatódtak. Szombaton reggel fél tíz órakor Friedrich István miniszterelnököt felkeresték a miniszterelnökségi palotában levő lakásán Sir William Good angol belső titkos tanácsos és miniszter, Hoover értekezési díktátor helyettese, aki egyenesen Párizsból érkezett ezekre a tárgyalásokra, a Kelet-Európa értekezési ügyeinek vezetésével megbízott Buttler angol ügyvivő, továbbá több angol tiszt és szakember társaságában.

A vendégeket a miniszterelnök báró Korányi Frigyes pénzügyminiszter és Erecy Károly értekezési ügyi miniszter társaságában fogadta. A mintegy két óra hosszát tartó tárgyalások folyamán fontos értekezési kérdéseket, komperzációs tranzakciókat és

pénzügyi kérdéseket beszéltek meg, ezt részben el is intézték.

Ugyanezkor elhatározták azt is, hogy úgy az értekezési, mint a pénzügyi értekezéseket az egyes szakminisztériumokban albizottságok úján fogják lefolytatni.

Magyarok a cseh békeszövegben

Prágából jelenti a „Pesti Napló” nek: A cseh-szlovák sajtóiroda közlése szerint annak a szerződésnek a szövegét, amelyet a cseh-szlovák köztársaság kötött az antanttal az osztrák békeszerződés 57. cikkelyének végrehajtásáról. A szerződés szerint a cseh-szlovák köztársaság kötelezi magát arra, hogy a cseh-szlovák köztársaság ténylegesen és minden további formában nélkül elismert és kijelentett cseh állampolgárokul mindazokat a német, osztrák és magyar állampolgárokat, akiknek állandó lakóhelye a szerződés élebelépvérének napján a cseh-szlovák köztársaság területén van, vagy akiknek ezen a területen van illetőségi helyük.

Minden tízenyolc évesnél idősebb személynek joga van hozzá, hogy maga válassza meg állampolgárságát.

A cseh-szlovák állampolgárok a törvény előtt valamennyien egyenlők lesznek és ugyanazokat a polgári és politikai jogokat kapják tekintet nélkül fajra, anyanyelvre, vagy vallásra. A cseh-szlovák állampolgárokat semmi tekintetben sem korlátozzák valamelyik nyelv használata dolgában. A cseh-szlovák állampolgároknak módot adnak hozzá, hogy anyanyelvüket a bíróság előtt szóban és írásban használhassák. Ami a bizonyítást illeti, a cseh-szlovák kormány mindenütt, ahol a cseh-szlovák állampolgárok jelentékeny többsége nem cseh anyanyelvű, módot ad hozzá, hogy ezen cseh-szlovák állampolgárok gyermekeit

saját anyanyelvükön oktassák.

Ez a rendelkezés azonban nem akadályozhatja meg a cseh-szlovák kormányt abban, hogy a cseh nyelvet kötelező tantárgyul vezesse be.

A második fejezet a Kárpátok déli részén lakó ruténekre vonatkozik, akik önkormányzati egységet alkotnak a cseh-szlovák állam keretein belül. Ennek az önkormányzati egységnek széleskörű autonómia lesz, amely azonban teljesen megegyezik a cseh-szlovák állam egységével. A Kárpátok déli részén lévő ruténlakta terület önönom tartománygyűlést kap, amelynek illetékessége a nyelvi, oktatási és felekezeti ügyekre, valamint a helyi közigazgatásra terjed ki. Ennek a területnek a kormányzóját a cseh-szlovák köztársaság nevezi ki és a tartománygyűlésnek felelős. A hivatalnokokat a lehetőséghez képest a nép köréből fogják kiválasztani. A cseh-szlovák köztársaság ezek kivül néhányos képviselést biztosít ennek a területnek a cseh-szlovák köztársaság törvényhozó testületében.

A befejező cikkely szerint a cseh-szlovák köztársaság hozzájárul, hogy ennek a szerződésnek a feltételei, amennyiben a kisebbre vonatkoznak, nemzetközi szerződés alapjúl szolgáljanak és hogy

a nemzetek társadalmának oltalma alatt legyenek.

Ezeket a feltételeket nem szabad a nemzetek társadalmának tanácsának többsége nélkül megváltoztatni.

Megérkezett az első követ

Budapest, okt. 7

Az újonnan alakult államok közt a mér egészségében visszaállított lengyel köztársaság az, melyet még a háború befejezte előtt keresette a magyar állam az összeköttetést.

Egy magyar embert, gróf Csekonics Iván koronánápolyi nagykövetségi tanácsost akarják varsói követnek kinevezni. Csekonics el is ment Varsóba, de közbenjött a monarchia szébümlása s így osztrák-magyar követség nem létesülhetett. A gróf ennek ellenére Varsóban maradt, hol széleskörű összeköttetéseket vannak s mint biztos forrásból tudjuk, addig is, míg a külfölddel a rendes diplomáciai viszony megkezdődik és követné kinevezése notifikálva lesz, Magyarország ügyvivője gyanán szerepel.

A varsói kormány szintén ügyvivőt küldött Budapestre. A lengyel köztársaság képviselője, gróf Szembek Jan most érkezett meg levag Debiczky kíséretében s missziójáról s következőképp nyilatkozott:

— Tegnap érkeztem Budapestre. Hivatalos látogatást még nem tettem és így nem sokat mondhatok. Mint a lengyel köztársaság ügyvivője jöttem ide. Nem vagyok rendes kinevezett követ, csak diplomáciai ügyvivő. Fel akarom ajánlani a régi lengyel-magyar barátságot.

Lengyelországban a normális viszonyok már visszatérőben vannak. Még mindig erős hadsereget kell azonban fentartanunk a bolsevikiek ellen. Mint az antant tagja, már minden állammal diplomáciai viszonyban állunk. Pénzügyi helyzetünk állandóan javul. A drágaság oka nálunk főként az, hogy felfilakosságunk javarésze fegyverben áll és így munkaerőnk kevés.

Tárgyalás Bécsben

Nagyszében, okt. 7

A sajtóirca jelenti Budapestre: A magyar külügyminiszter Bécsbe utazott, hogy Magyarország és Auszria között gazdasági tárgyalásokat kezdjen.

Francia kapitány a rendőrségen

Bukarest, okt. 7

A „L'Orient” írja: Egy francia kapitány érkezett Budapestre azaz a megbízatással, hogy a magyar rendőrség szervezésében részt vegyen.

Csak dolgozó embernek van létjogosultsága a mai társadalomban.

21. és 25. sz. rendelet módosítás

1. Vétkeseknek nevezetnek azok, akik: jóhiszeműleg, rossz szándék nélkül, nyilvános helyeken, állomásokon, vonaton, utcán stb. akár igaz, akár képzelt oly híreket közölnek, terjesztenek, megjegyzésekkel kísérik, melyek a hadműveletekre, hadi helyzetre és csapatellátásokra, katonai hatóságok rendelkezéseire vagy bármily más, a román hadsereget illető kérdésekre vonatkoznak.

2. Mindezek büntényt képeznek, a praetorok ítéletét és büntetését vonják maga után s mint első és utolsó főtum, egy évig terjedhető foghámmal és 2000 lei pénzbüntetéssel büntetnek.

Ha a fenti tényeket kémkedési vagy árulási szándékból követik el, az érvényben levő hadi büntető törvények lesznek alkalmazva.

Az erdélyi ellenőrzési zóna parancsnoka: MARINESCU ezredes.

Wilson súlyos beteg

Féltik az elnök életét — 20 nap alatt 40 beszéd —
Harc a szenátorok ellen

Kolozsvár, okt. 7

Az amerikai Egyesült Államok elnöke, Wilsonnak betegségről igen komolyan látszó hírek járnak be a világ sajtóját. Ugy látzik, ebbe kellett hagynia ezt a munkát, mely a világbéke megkötését jelentené s amely elé épen a sajtó parlamentje emelt nehézségeket. Ezek a nehézségek merítették ki aranyra, hogy egyba dőlt és komolyan aggódnak érte.

Kimerült a munkától

Bukarest, okt. 7

A „L'Orient” írja: Olyanok, akiknek alkalmuk volt közelebbről figyelni meg Wilson elnököt, azt jósolják, hogy hosszú ideig nem fog munkába kezdeni. A betegség, amelyben szenved, súlyosabb, mint bármely eddigi betegsége volt s a tíz év óta tartó idegerőltetésének a következménye.

Emlékeztetnek most arra, hogy 1906-ban Wilson, mikor tanárvolt a princetoni egyetemen, hosszú ideig szabadságra kellett betegsége miatt. Abban az időben idegkimerülésben szenvedett s akkori állapothoz hasonlít a jelenlegi, csak hogy akkor sokkal kevésbé volt súlyos.

Az elnök párisi munkája fizikai erejét is próbára tette és most propaganda-utján teljesen kimerült. Husz nap alatt negyven beszédet mondott. Az elnök az éjszakát csendesen töltötte.

Életveszélyes

Berlin, okt. 7

Washingtoni távirat szerint Wilson állapota nagyon komoly. Ereje napról napra fogy, mert állapodóan hanyatlik, ami miatt táplálkozni sem tud. Az orvosok azt hiszik, hogy idegei teljesen megromlottak. A baj a párisi nagy tárgyalásokban keltekezett és az Egyesült Államokban tett fáradságos propagandauton fejlődött ki.

Későbbi távirat jelenti, hogy Wilson állapota életveszélyes.

Az elnök a cseh vitézségről

Bukarest, okt. 7

A „Chemarea” jelenti Lyonból: Szibériából 1500 cseh rokkant érkezett a „Nanking”-gőzösön Európába, Amerikán át utaztak hazra s Wilson elnök Washingtonban a következő beszédet intézte hozzájuk:

— Legnagyobb örömmre szolgál, hogy láthatom és iszen hozottál üdvözlőleveleket, vitéz hadseregnek a tiszteletét. Részemről figyelemmel kísértem tevékenységeidet és értékeltem szolgálataidat, melyeket közös ügyünkért teljesítettél, felette nehéz körülmények közt. Csalástomat váltattátok ki akkor is, mikor még az ellenség járma alatt nyögtek. Függetlenségét és honzerőiteket lelketekben élt s nem lehetett onnan kitépni. Sohasem veszítettétek el ideálotok iránt való hiteteket. Fizikai és lelki bátorságotok bámulatot keltenek azokban, akik figyeltek. Megtartottátok a fegyelmet magatok közt, példát adva másoknak is és ezzel életük védelmére adtátok példát. Most viszont adhatom, hogy szabad és független. Vitézség volt az is, mely-

lyel Oroszországon és Szibérián kelenyeltétek és megmozgattátok. Midőn tűzhelyeitekkel leszártok, reledjétek, hogy az isteni, emberi és természeti törvények szabályozott rendet, nyugodt képzőletet követeltek, hogy hasznosak is lehessetek az emberiség számára.

Offenzíva a Népszövetség támadói ellen

Bukarest, okt. 7

A „Le Progres” jelenti Lyonból: Wilson elnök, aki eddig nagyon udvarias magatartást tanúsított szociális ellenfeleivel szemben, legutóbb nyílt offenzívát kezdett. Utah és Wyoming államokban mondott beszédeiben kijelentette, hogy a Népek Szövetségének amerikai ellenfelei többnyire csak naturalizált állampolgárok, iramériaiak, német-amerikaiak és olyanok, akiknek hazafiszege a hadjárat alatt is kétes volt. Az amerikai irak és németek hadjáratainak pedig célja az, hogy az Egyesült Államok különbözteték ki Németországgal.

Wilsonnak azt a kijelentését, hogy egyes fentelések kikötését a szerződés visszavonásával egyenlőnek tekinti, nagyon jelentősnek tartják és az amerikai kongresszusban lefolyt mind az eddigi vitánál elkeseredettebb küzdelmet helyeznek kitérésbe.

A vendéglői uzsora

Árajánlatot tettek a kávések és vendéglősök —
Erélyes lesz az árvizsgáló bizottság

Kolozsvár, okt. 7

(Saját tudósítónktól.) Mintegy három hónappal ezelőtt a kolozsvári vendéglősök és kávések a „nyersanyagok megdrágulása”-ra hivatkozva emelték fel a vendéglői ételek és italok árát.

Azóta az élelmiszerek tetelesen csökkentek: a júliusi 36 koronás sertés és a 22 koronás marhahús már hetekkel ezelőtt 22—24, illetőleg 12—14 koronára esett le, egyéb élelmiszer is olcsóbb lett, a vendéglősök és kávések azonban semmi hajlandóságot nem mutattak arra, hogy az uzsora-árakat önként lecsökkentik.

Végre a hatóság is megelégette ezt a vendéglői uzsorát és kezébe vette az erélyes árszabályozást.

Az ármegállapító bizottság elhatározta, hogy minden eszközzel rendet csinál. Mielőtt azonban döntést volna az új árak megállapításáról, meghallgatta a vendéglősöket és a kávéseket.

Tegnap este gyűltek össze Kolozsvár étterem, vendéglő- és kávéháztulajdonosai a város háza tanácstermében. Az ármegállapító bizottság részéről Blega Aurél elnök volt jelen, aki önkéntes árleszállításra hívta fel a vendéglősöket és a kávéseket. Az indítvány felett heszas és zajos vita indult meg, nem akarék az elnök javaslatát elfogadni. Különösen Nagy Déniel, Csizsar Viktor, Graf János és Szinetár József beszéltek a magas árak fenntartása érdekében. Azzal érveltek, hogy a nyersanyag árának csökkenésével arányban emelkedtek a munkabérek. Azonban ezt a védekezésüket is megcáfolták az értekezleten.

Végül is a jőzönből elemnek

Merénylet 40 bolsevik ellen

Stockholm, okt. 7

Helsingfori távirat szerint Moszkvában negyven nevezetesebb bolsevik vezető ellen merényletet követtek el. Zgorokit megölték és Kamenevet megsebesítették. A bolsevikiek egy összeesküvésnek jöttek nyomára, amelyet a Denikin hadseregével összeköttetésben álló demokrata középpárti tervezett ellenük. Az összeesküvésben részeseek közül Markov tábornokot is elfogták és halva jól ismert politikussal és tiszttel együtt kivégezték.

Huzódik a szerb kormányválság

Bukarest, okt. 7

A „Viitorul” jelenti Lyonból: Belgrádból jelentik, hogy Protica miniszterelnök nem tudott a parlamenttel összhangban álló kormányt alakítani és megbízatását visszavonta a régens hercegnek. A „Dzelenav Sejtinoda” közli: Az új kormány megalakítására Trifkovic Marko radikális disszidens képviselő kapott megbízást.

A német szén

Bukarest, okt. 7

A „Viitorul” írja Nauenből: Nagy-Berlin szénhivatala elrendelte, hogy október 15-ig nem szabad a lakások fűtését megkezdeni. A főváros műszaki ügyosztálya javaslatot terjesztett a kormány elé a fűtőanyagok szállításának megkönnyítésére.

HIREK

Választási tervek

Nincs határidő —

Kolozsvár, okt. 7

(S ját tud.) Negyszebeni híradás jelenti, hogy a kormányzótanács november elejére tervezte választásokat. Arról a munkáról, melyet a törvényhatóságokban végzik ennek a választásnak előkészületeit, Ghette dr., Kolozsvármegye mostani főjegyzője a következőket mondja a „Keleti Újság” munkatársának:

— A választási napokat megállapító hivatalos rendelet hozzánk eddig még nem érkezett le, én is csak az újságokból és magánhírekből tudom, amit erre vonatkozólag tudok. A választások előkészítő munkáltsáival negyében már rendben vagyunk, az iratok a város és a megye részéről beérkeztek, de még sok simitást igényelnek.

— Jelölésekről hivatalosan még nem nyilatkoztam, még azok sem véglegesek. Sok helyütt inkompatibilis jelölések történtek, így egy és ugyanazon egyet egyik kerületben szenátorok, a másikban választási elnökek jelöltek, másutt választási funkciókkal tisztviselőket bíztak meg, aminek világa az összehajthatatlanság. Ezek volnának a simitási dolgok. Így természetesen a kolozsvári jelöltek személyéről sem nyilatkozhatom. — Annyit jelezhetek, hogy a városban elég heves választási küzdelemre van kilátás jelöltek és ellenjelöltek körül.

— Szombaton, legkésőbb hétfőn központi választmányi ülés lesz, ekkora mindennel rendbe leszünk. A megye területén 11 kerületben választatunk. Kolozsvár két képviselőt, a kolozsi, a borsai, a hídalmási, gyalui, magyargyerőmonostori, bánfi, hunyadi, mócai, mezőörményesi és a tekei választókerületek 1—1 képviselőt választanak, a szenátusba Kolozsvár 1 és 3—3 vidéki választókerület 1—1 szenátor küld, a kolozsvári egyetem külön egyet. A választások szavazókörökben folynak le. Elv az, hogy minden ezer választó képez egy szavazókört és a választási helyiség lehetőleg a szavazókör központjában legyen.

Kérdések köztünk a választók számáról és a nemzetiségi arányáról és ezt a választást kaptuk: — A választók számának végső összege még nincs megállapítva, ebben pedig, hogy magyarok, románok, vagy szászok a választópolgárok, mi különböztet nem tesszük, ezért külön statisztikákat sem készítettünk. A mi szempontunkból csak választókat és nem választókat különböztetünk meg.

— Szentmiklósi József teletöszkesztő távolléte miatt a „Keleti Újság” szerkesztésért dr. Zagoni István teletösz.

— A szebeni sajtóiroda főnöke. Negyszebenből jelentik: A sajtóiroda vezetésével a román kormányzótanács a Kolozsvárra helyezte dr. Silviu Dragomir helyett dr. J. Brosut bizta meg.

— A franciák Szegeden. A szegedi francia városkormányzó sajtóirányának híradásai hivatalos közleményeket tartalmaznak. E közlemények első híre már ékes tar ubizonyoságot tesz de Tournadre tábornok városkormányzó nobilitásáról, mikor a polgármesternek a

70 tonna bombát dobtak Kronstadtra

Bukarest, okt. 7

A „L'Orient” jelenti Lyonból: Helsingforsból jelentik a „Times”-nak:

A legutóbbi hetek folyamán Kronstadtra repülőgépről dobált robbanó anyagot hetven tonnára becsülik.

város jótékonyági intézményei részére 10 000 koronát ad át, mely pénzbírságokból folyt be. Ilyen módon tehát az a szegedi lap is szívesebben fizeszi az 1000 korona büntetést, melyet egy másik rendelet azért ró a lapra, mert a kiadott parancs megkerülésével több ízben nem közölte a városkörnyező hírdelménél. A sajtóiroda közlése közül figyelmet érdemel még a következő: Egy francia törzsiszt két lovát ellopták. A francia rendőrség szigorú fenyegetés helyett 2000 korona jutalmat ígér annak, aki kiadja a pontos adatokkal a lovak megtalálását lehetővé teszi.

— Százmillió inségmunka Budapestről jelentik: A kormány a nagy munkanélküliség enyhítésére közmunkákat akar végeztetni és száz millió koronát szavazott meg erre a célra. A bizottság, mely a közmunkák dolgát előkészíti és amelynek Papp Dező államtitkár az elnöke, most állítja össze a munkaprogramot. Az eddigi tervekerint a vidéken néhány szárnyvasutat építenek ki: nagyobb tempóval fognak hozzá a budapesti kereskedelmi kikötő megépítéséhez. Eddig 500 ember dolgozott a kikötő építésén, a jövőben 1200—1500 fog dolgozni. Folytatni fogják a Margitszigeti felülési munkálatokat és megépítik a partfalat. Ez a munkálat egymaga 10 millió koronát vesz igénybe. A főváros összesen 18 millió korona értékű közmunkával akar részt venni a közmunkában. Ezt azonban csak akkor teheti meg, ha az állam előlegezné a pénzt, mert megának a fővárosnak ezidőszerint nincs fölösleges pénze. Ebben a dologban néhány napon belül a pénzügyminiszter fog dönteni. A főváros a Rózsadombra 13 öles utat akar építeni a később megépítendő rózsadombi vilamosvasút számára. Ez mellett megakarnak még építeni egy sereg utvonulat és csatornát. A programba főképpen csak olyan munkálatokat vettek be, amelyek minimális anyagot kívánnak. A csatornaépítésekhez mintegy 135 vagon cementre lesz szükség. Ezt az állam remélhetőleg meg fogja tudni szerezni.

— Csoma kapitány temetése. Ma délután ritka nagy közönség kísérte ki a temetőbe meghalt Csoma Zsigmond magyar rendőrkapitányt. Megható volt a mély és általános részvét, amely a ravataly körülvetés amely az árvákat igyekszik felkarolni. Csoma kapitány gyermekei részére barátai és volt tisztviselőársai,

gyűjtést indítottak. A részvétből a mostani rendőrség is kivette a maga részét. — Testületileg vonult ki a temetésére a maga körében szintén gyűjtést indított, amit be is jelentett a városi tanácsnak. — A temetési szertartáson a város volt tisztikara teljes számban jelen volt. A gyászbeszédet Ravasz László református theologiai tanár, egyházkerületi főjegyző mondotta.

— Hatvány Lajos nem tudott a Tisza elleni merényletről. Budapestről jelentik: Hatvány Lajos báró, a „Pesti Napló” volt főszerkesztője Svájcban a következő nyilatkozatot küldötte a budapesti lapoknak: A budapesti lapokból arról értesülök, hogy a Tisza híján gróf ellen elkövetett gyűlöletes merénylet után beszélgettem Kéri Pál hírlapíróval. Ez nem igaz. Az igazság az, hogy Kéri Pálal sem a merénylet előtt, sem a gyilkosság után nem beszéltem, a rosszhiszeműen számba adott kifejezéseket pedig rágalmozóim találták

ki. Még kevésbé igaz tehát, hogy én a gazdát halyakeltem. Tiszta lelkiismerettel fogom rágalmozóimat bíróság elé állítani. Hinterbühl, október 1. Hatvány Lajos.

— Hamis bélyeg a bankokon. Aradról jelentik: A rendőrség több pénzzel üzérkedő aradi ügyöket ért tetten, akiknél egyegyedmillió korona értékű hamis bélyegzővel lebélyegezett pénzt találtak. A rendőrség azonnal nyomon követte indított annak megállapítása végett, hogy hol és ki hamisította a bélyegzőt. Megállapították, hogy a hamis bélyegzés a pénzre Aradon került. A bélyegzőhamisítást az eddigi nyomozás szerint a város egyik megszökött volt tisztviselője követte el, aki azonban elmenekült már Aradról. A rendőrség folytatja a nyomozást.

— Bevonulás Gyöngyös városába. Gyöngyösről jelentik: Nemesi Józsefet, a kommunizmus idején a város diktátora volt, Budapestről Gyöngyöstre szállították. A városban előre tudták a fogoly érkezésétől és egy összevagdított kis csoport zavarásától lehetett tartani. Ezért vágatott kocsin vitték az állomástól a város háza épületébe, hogy az izgatásnak elejét vegyék. A közönség összegyűlt a város háza előtt. Kiáltások hangzottak el, majd zuzva követelték, hogy mutassák meg a diktátort, látni akarják. Ki is vitték az erkélyre és a nép megnézhette. Azután megkezdtek a kihallgatást.

— Véres pofonok egy röpiratért. Budapestről jelentik: Szombaton délelőtt 10 óra tájban nagy csoportosulás támadt a „Pesti Hírlap” épülete előtt, ahol Gellért Oszkár, a Károlyi-kormány volt sajtófőnökének a neje, megátadta Fehéri Armand újságíró és ököllal az arcát és orrát megsebesítette. Az eset előzménye az, hogy Fehéri most megjelent „Vesztegető forradalom” című röpiratában kompromittáló — Gellérté szerint való — adatokat közölt Gellért Oszkarról, aki jelenleg levann tartóztatva. Fehéri a mondták részeseitétik első segítségben, bár sebesülése egyáltalán nem súlyos.

— Born báró ékszeres bűröndje. Bécából jelentik: A hatóságok jelenleg egy 300,000 korona értékű ékszer eltűnésével foglalkoznak, amelyet báró Born Frigyes magyar földbirtokos májában, a szovjeturalom idején Budapestből az ostrom határon keresztül Bécsbe küldött. Valami Fiaschner Antal nevű embernek kellett volna az ékszer átvitelét, aki régebben vendéglős volt Budapestben, később pedig vasúti katalauz lett. Az ékszer bűröndben rejtették el. Fiaschner a bűröndöt Bécsben tényleg átadta báró Bornnak. A ruha és toalettcikkek benne is voltak, az ékszer azonban hiányzott. Feljelentést csak a szovjet uralom bukása után tettek a rendőrségen. Báró Born véletlenül találkozott Fiaschnerrel a freudenburgi versenyterén és jelentést tett a rendőri kirendeltségéért, amely letartóztatta.

A letartóztatott továbbra is azt állítja, hogy a bűrönd tartalmáról semmit sem tudott, mindazonáltal a törvényszék épületébe szállították át. Ebben az ügyben egy másik budapesti is szerepel, nevezetesen Bárd Szi. Frid, akit ugyancsak letartóztattak.

— Hagymával dobálták meg Paulay Erzsit. Budapestről jelentik: A Nemzeti Színházban szombaton este a Császár és komédiás előadásán kinos eset történt. Két tiszt előadás közben hagymával megdobálta Paulay Erzsit, a darab egyik női főszereplőjét. A közönséget rendkívüli izgalom fogta el, a művésznőnek fogta párlját és a két tisztet alaposan elverte. A művésznőről különféle híreszteléseket hoztak forgalomba. Így többek közt azt is, hogy Siófokon a kommun alatt Pogány József társaságában korzózott. E híreszteléseket ugyan alaptalanoknak tartják, de ezzel magyarázza a két tiszt a botrányokozást. A kinos botrány azzal végződött, hogy a hagymadobálókat a közönség kiverte a színházból.

— Katasztrófa fenyegette Mardarescu tábornok vonatát. Az aradi „Romanul írja: Igen súlyos vasúti baleset fenyegetett Pradál mellett a tömösi állomáson, amely Mardarescu tábornoknak és katonai kíséretének életét veszélyeztette. Mardarescu külön vonaton utazott Nagyvárad felé; Tömös állomáson a vonat az induánál a helyes sín-pár helyett mellékvágányra futott, amely szakadékok falá vezetett. A mozdonyvezető éber figyelmének és a jó fékezőknek köszönhetően, hogy a vonatot meg lehetett állítani pontosan 5 méterrel a mélység előtt. Az összes kocsi zúzódást szenvedtek.

Karolina-kórház belgyógyászati osztályáról mintegy 800 korona értékű fémhármút és evőeszközöket lopott. — Essig Jakab tiszéki lakos panaszt emelt a kolozsvári rendőrségen, hogy Székelykocsárd állomáson kilopták a zsebéből pénztárcáját, amelyben 15000 korona készpénzen kívül egy „Brassói Hitelbank” által kiállított 1500 koronás utalvány is volt. — A detektívek elfogták egy zsebmetszőt, akinél megmotozása alkalmával találtak egy betéti könyvet, amelyet a „Gyulafehérvári Takarékpénztár” állított ki Gáspár Dániel névre 1578 korona beléi összegéről. A könyv tulajdonosát keresi a rendőrség.

SZÍNHÁZ

A Nemzeti Színház műsora.

Szerda: Rigoletto.
Csütörtök: Lili bárónő.
Péntek: Három a kislány.
Szombat: Nincs elvámolni valója?
Vasárnap d. u.: Kornevillei harangok.
Méréselt helyarákkal.
Vasárnap este: Igdi diákok. Előtte: Négy asszony — egy asszony.

BELVÁROSI KOMÉDIA

Bécsi Farsang-éne 2. (Béjáról a Király-u. felől)
Igazgató: Kovács Jenő.

Az új, 5-ik műsor bemutatás előadása:

A kártya — És becsásd meg... — Paradi-
cium — Bubi — Nádaszy-Petrántánckettős —
Elsőrendű magánzámok

Felépnek: Dezséri Emma, Novák Ducl, Petrá
Bolya, Székely Il. na, Dezséri Gyula, Gálosi
Zoltán, Ince Vilmos, Körösy Endre, Mezei
Andor, Szabó Zoltán és mások.

APRÓ HIRDETÉSEK

Tanítónőt keresek két elemista leány-
kamatéllé, német nyelv- és zongora tudók
előnyben részesülnek. Ajánlatok fizetési
igény megjelölésével, Schlesinger,
Alvincz küldendő.

Keresünk megvételre vagy bérbre
5—6 kilométer sodronypályát teljes fel-
szereléssel. Leszereltetést vállaljuk. Ke-
reskedelmi Bank, Szilágycseh.

Pianino bérbre keresetük. Cim a kiad-
óban.

Megvételre kerestetik: Chopin: Phan-
tazie Impromptu és Bach: Frühlings-
wachen című kották. Cim a kiadóban.

Feladási hirdetés.

Báró Weaselényi Miklós szilágy-
megyei hadadi uradalomban eladó
I. Daróc pusztai 38 holdnyi erdő-
részben lábon álló mintegy 43 m²
tölgy- és 24 m² fenyőműfa, valamint
4535 m² tűzifa és 974 rakás galyfa.
Egy kilométer mezei és hat kilométer
müton Szilágycseh vasúti állomás-
tól.

II. Kerendi „Farkasor” 24 hold-
nyi erdő részben lábon álló mintegy
84 m² tölgyműfa, valamint 1970 m²
tűzifa és 664 rakás galyfa. Az erdőt
érind müton három kilométer Alsó
szep vasúti állomástól.

Ajánlatok f. évi október hó 25-ig
Nagy László erdőtanácsos urhoz be-
adandók (Kolozsvár, Schütz János-
utca 7). hol a becslési adatok be-
tekinthetők.

Cenz. O. Hulea.